



Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

2. Аксіологічний підхід – основа формування цілісності особистості майбутнього педагога : [монографія] ; за заг. ред. Л.О. Хомич. Київ–Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2015. 143 с.

3. Родіонова Олена. Проблеми пошуку обдарованої молоді в системі вищої освіти. *Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти*: зб. наук. праць матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної конференції, 11 березня 2021 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. В.А. Бут К. : НАУ, 2021. С. 108-110.

4. Шандрук С., Цьвігун Н. Розвиток професійної креативності майбутніх соціальних працівників. *Психологія і суспільство*. 2013. Спецвипуск. С. 119–120.

ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна

РОЛЬ STEM-ОСВІТИ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ І ІННОВАЦІЙНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Постановка проблеми. У сучасну епоху стрімкого технологічного прогресу та динамічних змін у всіх сферах життя система освіти постійно змінюється, адаптуючись і вдосконалюючись. Одним із основних завдань освіти на різних рівнях відповідно до нормативно-правових документів є розвиток креативності та інноваційного мислення у здобувачів освіти, адже нині для успішної самореалізації недостатньо лише глибоких знань - необхідна також здатність до творчого мислення та інноваційної діяльності. У зв'язку з цим виникає необхідність переосмислення освітніх підходів, що сприятимуть формуванню креативності та інноваційного мислення здобувачів освіти. STEM-освіта, яка передбачає інтеграцію науки, технологій, інженерії та математики, відкриває широкі можливості для розвитку цих якостей. Активне навчання, командна робота, дослідження, розв'язання реальних проблем надають змогу здобувачам освіти експериментувати, спонукають їх до розвитку уяви, пошуку нових ідей для розв'язання проблем.

Питання розвитку креативності та інноваційного мислення у здобувачів освіти засобами STEM-освіти знайшло своє відображення у працях таких вітчизняних науковців як С.Доценко [1], С.Куцепал [3], О.Пежинська [4], О.Примак [4], Н.Стецула [6], Т.Ярмоленко [7] та інші. Однак, незважаючи на зростаючу популярність STEM-освіти, досі існує недостатнє розуміння її впливу на формування креативності та інноваційного мислення здобувачів освіти. Це зумовлює необхідність дослідження ефективності STEM-освіти для розвитку креативності та інноваційного мислення в сучасному освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу. Креативність і інноваційне мислення є ключовими складовими особистісного та професійного розвитку людини у XXI столітті. Креативність розглядається як здатність до створення нових ідей, нестандартного розв’язання проблем і генерування оригінальних підходів у різних сферах діяльності. Інноваційне мислення передбачає не лише генерацію нових ідей, а й їх практичну реалізацію, адаптацію до змінних умов та інтеграцію новітніх технологій для розв’язання актуальних завдань [3].

Розвиток цих якостей є важливим чинником конкурентоспроможності особистості на ринку праці, що вимагає від фахівців не лише фундаментальних знань, а й умінь ефективно застосовувати їх у реальних умовах. Саме тому сучасна освіта має сприяти формуванню у здобувачів освіти когнітивної гнучкості, здатності до самостійного мислення, аналізу інформації та прийняття нестандартних рішень. Важливим інструментом розвитку креативності та інноваційного мислення є STEM-освіта. Згідно з Концепцією розвитку STEM-освіти креативність та інноваційне мислення є ключовими STEM-компетентностями, розвиток яких забезпечують навчальні методики та навчальні програми STEM [3].

Характерними особливостями STEM-освіти, які сприяють розвитку креативності та інноваційного мислення, є інтеграція природничих наук, технологій, інженерії та математики, міждисциплінарний підхід до навчання, проєктна та дослідницька діяльність, а також орієнтація на практичне застосування знань [2, с. 184]. Детальніше роль STEM-освіти у розвитку креативності й інноваційного мислення здобувачів освіти представлено у таблиці 1.

Таблиця 1. Роль STEM-освіти у розвитку креативності й інноваційного мислення здобувачів освіти

Характеристика STEM-освіти	Значення для розвитку креативності	Значення для розвитку інноваційного мислення
Міждисциплінарність	Інтеграція природничих наук, технологій, інженерії та математики сприяє формуванню нестандартного мислення та здатності до трансдисциплінарного підходу в розв’язанні завдань.	Розширює можливості для синтезу знань з різних галузей, що сприяє створенню нових концепцій, продуктів і технологій.

Проектна діяльність	Дозволяє здобувачам освіти застосовувати творчі підходи у створенні власних розробок, формує вміння критично осмислювати проблеми та генерувати альтернативні рішення.	Розвиває навички застосування наукового методу, аналізу даних, а також оптимізації розробок у відповідності до актуальних потреб суспільства.
Дослідницька діяльність	Сприяє розвитку когнітивної гнучкості та здатності до експериментування, що є ключовими елементами креативного мислення.	Формує стійкі навички виявлення проблем, формулювання гіпотез та перевірки їх на практиці, що є основою інноваційної діяльності.
Командна робота	Стимулює розвиток креативного потенціалу через взаємодію, обмін ідеями та колективне генерування інноваційних підходів.	Формує навички конструктивного обговорення, адаптації та комбінування ідей для створення ефективних і технологічно обґрунтованих рішень.

Розвиток креативності та інноваційного мислення здобувачів освіти може здійснюватися через усі види освіти: формальну, неформальну, інформальну – на базі онлайн платформ, STEM-центрів/лабораторій, віртуальних STEM-центрів, екскурсій, квестів, конкурсів, фестивалів, хакатонів, практикумів, з використанням можливостей державно-приватного партнерства тощо [3].

Висновки. Отже, STEM-освіта є важливим інструментом розвитку креативності та інноваційного мислення здобувачів освіти, сприяючи їхньому інтелектуальному, професійному та особистісному зростанню. Завдяки міждисциплінарному підходу, інтеграції знань та дослідницькій діяльності, вона забезпечує формування у здобувачів освіти навичок критичного мислення, аналізу, експериментування та розв’язання реальних проблем. Практико-орієнтоване навчання, проектна діяльність і командна робота створюють умови для самостійного пошуку рішень та генерування нових ідей.

Список використаних джерел:

1. Доценко С.О. STEM-освіта: науковий дискурс та освітні практики. Рідна школа : наук.-метод. журн. 2021. №3. С.31–35. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6564>
2. Зорочкіна Т.С., Здір Д.Р., Мар'ян Л.В. Особливості формування математичної компетентності молодших школярів засобами STEM-освіти. *Суспільство та національні інтереси*. 2024, № 8 (8). С. 181-193.
3. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) (№ 960-р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#n> (дата звернення: 25.03.2025).
4. Куцепал С.В. STEM/STEAM/STREAM-освіта — новий тренд в українському освітянському дискурсі. 2018. URL: http://som.org.ua/files/f_3725_el_2018_1_Kutsepал.pdf (дата звернення: 25.03.2025).
5. Пежинська О.М. STEM-освіта у SMART-університеті: синергія освітнього і наукового процесів. STEM-освіта: науково-практичні аспекти та перспективи розвитку сучасної системи освіти : мат-ли всеукр. наук.-пед. підвищ. кваліф., (18 жовтня–26 листопада 2021 р.). Одеса: Гельветика, 2021. С. 196–197.
6. Стецула Н.О., Абрамова О.В., Герасимчук Г.А., Крижановська Т.І., Крусь О.П. Перспективи розвитку STEM-освіти: інтеграція в освіті. Наука і техніка сьогодні. Серія «Педагогіка» : журнал. 2023. №3(17). С. 428–436.
7. Ярмоленко Т.А. Професійно-педагогічні засади впровадження STEM-освіти в Україні. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2022. №12. С.507–519.

ІВАНОВА Олена Сергіївна

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Креативність як основа інноваційної діяльності є надзвичайно важливою для України, оскільки вона сприяє економічному зростанню, соціальному розвитку та конкурентоспроможності країни на світовій арені. **Можна виділити кілька чинників креативності як ресурсу в освітньому середовищі:**

1. Креативність як основа інноваційної діяльності

- Креативність є важливим когнітивним та особистісним ресурсом, який сприяє розробці нових ідей, адаптації до змін та ефективному вирішенню нестандартних завдань (Guilford, 1967; Torrance, 1974).
- За М. Чиксентмігаї (1996), стан «поток» є важливим психологічним механізмом, що сприяє креативному процесу та інноваційній продуктивності.

ДОННИКОВА Ірина Анатоліївна Креативність в контексті людинотворчої місії освіти	119
ДРАЗІНА Євдокія Володимирівна Розвиток креативності у технологічних інноваціях сфери фізичної культури та спорту	122
ДУ Цзіні Практика та дослідження розвитку творчості в образотворчому мистецтві	125
ДУБОВИЙ Захар Сулейманович Розвиток креативності через сучасні вокальні техніки: експериментальний підхід	130
ДУЩЕНКО Ольга Сергіївна Розвиток креативності як необхідна умова підготовки майбутніх учителів	134
ДЬОМІНА Тетяна Олександрівна Формування наукової творчості у здобувачів вищої освіти з біомедичної інженерії	139
ДЯЧОК Дмитро Олександрович Креативність при викладанні сучасних інформаційних технологій	143
ZAKALYK Halyna Creative Methods And Creative Approaches In The Practical Activities Of Medical Students	146
ЗДІР Дарина Русланівна STEM-проекти як засіб розвитку креативності у молодших школярів	151
ЗЕНЧЕНКО Тетяна Федорівна Комунікативна компетентність — основа конструктивної комунікації: інноваційний вимір	154
ЗОЗУЛЯК-СЛУЧИК Роксоляна Василівна Розвиток креативності майбутніх фахівців соціальної сфери в освітньому процесі ЗВО	156
ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна Роль STEM-освіти у розвитку креативності й інноваційного мислення здобувачів освіти	160
ІВАНОВА Олена Сергіївна Психологічні механізми розвитку креативності як ресурсу інноваційної діяльності	163
ІВЛІЄВА Ольга Михайлівна Реалізація креативного підходу при підготовці вчителів математики	168
ІГНАТЕНКО Сузанна Олександрівна Креативність вчителя фізичної культури у проведенні рухливих ігор	172
ІЛАСОВ Олександр Олександрович Використання ігрових методик для розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти	175
ІНОЗЕМЦЕВ Сергій Анатолійович Інтеграція екологічного виховання у позашкільну освіту: ефективні методи та підходи	179
КАМЕНЧУК Тетяна Олегівна Розвиток креативного мислення на уроках безпеки життєдіяльності	181
КАРПОВА Ірина Гораційвна Теоретичні основи творчості у креативному розвитку особистості засобами соціально-виховній діяльності	184
КАСЯРУМ Сергей Олегович Розвиток креативності здобувачів вищої освіти у процесі навчання фізико-математичних дисциплін	189